

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU” – 145

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU” – 145 DE ANI (I) CE ȘI CUM ERA CU PESTE 100 DE ANI ÎN URMĂ: CE OFEREA BIBLIOTECA CHIȘINĂUIENILOR, CINE CITEA ȘI CE PREFERINȚE DE LECTURĂ AVEAU?

Conf. univ., dr. Lidia KULIKOVSKI

Istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, încalcită de vremuri, vasalitate și regimuri, ne îndeamnă la cercetări, precizări, contestări și demonstrații prin documente istorice, de arhivă a istoriei instituționale. Asta face o bibliotecă cu istorie (neîntreruptă), cu același nume de la deschidere până în prezent: Biblioteca Publică a Orașului Chișinău (în continuare – BPOCh). Anul 2022 este unul aniversar – 145 de ani de existență și contribuție culturală la dezvoltarea intelectuală a capitalei. Cu atât mai mult, trebuie să scoatem în evidență și în atenția

publică date și materiale, care atestă existența bibliotecii în sociopolisul chișinăuian, începând cu ziua inaugurării.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a descoperit istoria printr-o ambiție-proiect de cercetare istorico-politică. Astfel, în 2002, pentru prima dată, și-a sărbătorit aniversarea adevărată de 125 de ani de istorie, răsturnând ideea sovietică precum că ne tragem de la eliberarea Chișinăului în 1944 (idee vehiculată și de BNRM, bazându-se pe o singură sursă [4, pp. 55-58] drept adevărul pur).

Am fost repartizată, după absolvirea Universității de Stat, în 1973, la Biblioteca orașenească „A.A. Jdanov” din Chișinău. La nivel de administrație, se vorbea numai de marea aniversare a 30

Istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, încalcită de vremuri, vasalitate și regimuri, ne îndeamnă la cercetări, precizări, contestări și demonstrații prin documente istorice, de arhivă a istoriei instituționale. Asta face o bibliotecă cu istorie (neîntreruptă), cu același nume de la deschidere până în prezent: Biblioteca Publică a Orașului Chișinău.

de ani, care se va produce în 22-23 august 1974. Am participat la festivitățile planificate și, tot atunci, mi-am asumat angajamentul de cercetare a istoriei bibliotecii, care încă nu era biblioteca mea ca sentiment și apartenență. Ideea o aveam de pe când eram studentă și am mers într-un stagiu practic la Biblioteca Academiei de Științe. Îmi plăcea să mă pierd în secția de carte veche și rară, să descopăr lucruri interesante din trecutul nostru. Sub îndrumarea și tutela cercetătorului Ion Șpac, pe atunci șef sector la Secția de informare în domeniul științelor sociale a AȘM (1970-1977), găseam ușor cărți despre biblioteci, mai ales din perioada interbelică. Am rămas prieteni buni cu Ion Șpac și pe când era director al Bibliotecii Centrale a AȘM (1977-1985), perioada în care l-am cunoscut mai bine și ne ajutam reciproc. Din 1995, l-am angajat bibliograf la CID Chișinău, mai mult pe post de bibliograf-consultant, dar am realizat mai multe proiecte bibliografice de anvergură. Tot pe vremea practicii, am cunoscut-o pe Claudia Slutu-Grama, specialist notoriu în istoriografie literară și bibliografică, un profesionist pasionat, care, la fel, mă îndruma și ajuta. De aceea, poate, având cele mai bune modele, am îndrăgit de atunci profesia, bibliografia și cercetarea. Acolo am descoperit sau mi-a fost recomandat de acești buni sfetnici un material despre bibliotecile publice din Orhei și Soroca, care aveau mai mulți ani decât Biblioteca orașenească „A.A. Jdanov”. Îmi părea asta drept ceva incorect și incoerent.

Dar timpul ambiției, al angajamentului și al proiectului de cercetare a istoriei BM „B.P. Hasdeu” a venit la sfârșitul anilor '90, după transformările structurale și cele de conținut al colecțiilor, care au durat peste 10 ani. Cercetarea și documentarea istorică nu este deloc ieftină: deplasările de săptămâni și luni în arhive și biblioteci din afara țării au durat peste doi ani. În mod expres, pentru acest proces a fost angajată cercetătoarea Maria Ișaev, căreia i-am delegat și responsabilitatea autoratului acestei cercetări, care a scuturat în sens direct, literal, Arhivele de Stat ale RM, ale României și Ucrainei (preponderent a Bibliotecii Regionale din Odessa, Nicolaev, Kiev). Studiul, cu titlul *Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hasdeu” (1877-2002). Etape, contexte, conexiuni și incursiuni istorice*, pe care conf. univ., istoricul Gheorghe Palade, în studiul său introductiv la monografie, l-a clasificat drept „o contribuție valoroasă la cercetarea istoriei culturii basarabene”, a apărut în 2002, în anul aniversării a 125 de ani de existență a bibliotecii.

De ce acest preambul la un articol cu alt titlu?

Materialul care m-a determinat să-l fac a fost o postare (descoperită acum câteva zile) pe profilul de Facebook al BNRM despre Daria Harjevski cu titlul „Modele de dezvoltare în profesie”. Fapt salutar, dar... Deși, se vorbea despre anul 1911, nu a fost indicat că se referă la o etapă din istoria Bibliotecii Publice a Orașului Chișinău (astăzi BM „B.P. Hasdeu”). Materialul postării se regăsește și pe platforma „Muzeului virtual BNRM”¹, în care directorii bibliotecii BNRM sunt amestecați cu directorii Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” sau cu directorii Bibliotecii Centrale (constituită de administrația română în perioada interbelică, 1918-1940, și care se considera „de stat”, aflându-se în subordinea Ministerului Educației și Culturii din România) din acea perioadă istorică. Informația a fost tradusă și preluată din lucrarea regretatului Petru Ganenco, directorul BNRM, sau din *Raportul Bibliotecii publice orășenești pentru anul 1911* [7], elaborat de directorul bibliotecii orășenești Daria Harjevski, care, din 1884, este șefa acestei bibliotecii orășenești, deschise de Carol Schmidt, primar al Chișinăului, la 17 octombrie 1877, chiar în primul său an de mandat. Istoria bibliotecii orășenești a perpetuat fără întrerupere până în 1941 [3, pp. 16-23]. După bombardamentul Chișinăului, inclusiv a clădirii primăriei în care se afla Biblioteca Publică a Orașului Chișinău, aceasta se redeschide în format sovietic, purtând numele unui ideolog-revoluționar al culturii ruse – A.A. Jdanov... Etic (nu mă refer la instituție, ci la autorul postării), ar fi fost bine să fi dat o notă sau trimitere la document [7, p. 2], care demonstrează veridicitatea informației. Născută la 1862, Daria Harjevski n-a fost și nici nu putea fi directorul Bibliotecii Guberniale sau de Stat (de la care își trage obârșia BNRM), pentru că acea bibliotecă a funcționat până în 1869.

După această lungă, dar necesară explicație, revenim la subiectul nostru: ce era și ce făcea Biblioteca Publică a Orașului Chișinău în anul pre-aniversar 1911? Și, ca să fie clar că despre biblioteca noastră e vorba, aduc date de pe copertă: după titlul *Raport al Bibliotecii Publice Orășenești pe anul 1911* (în rusă: «Отчет Кишиневской Публичной Библиотеки за 1911 г.»), între paranteze rotunde, scria: „al 34-lea an de existență” (în rusă: «34-й год существования»). Pe fiecare raport, începând cu 1977, se indica

¹ http://moldavica.bnrmd.com/biblielmoMuzeu?a=d&c=muzeu_html&d=Jdirectori

anul: primul an de existență, al doilea, al treilea... În 1902, era cel de-al 25-lea an; în 1912 – cel de-al 35-lea ș.a.m.d.

Rapoartele BPOCh aveau aceeași structură: Capitolul I se referea la apartenența bibliotecii, personalul bibliotecii, epitropii responsabili. Epitropii coordonau bunul mers al activității bibliotecii, ajutau biblioteca cu demersuri de finanțare, sponsorizare. Mai aveau delegată sarcina de a angaja și elibera personalul bibliotecii, de a urmări dacă se face trierea cărților interzise de imperiul rus ș.a. Capitolul II cuprindea analiza activității din anul respectiv, aparte pe fiecare substructură: abonament, sala de lectură, secția copii (din 1900, biblioteca pentru copii). Capitolul III trecea în revistă colecția: starea actuală și dezvoltarea; Capitolul IV se numea „Statistica lecturii”, cuprinzând o sumedenie de anexe care reflectau grafic (cu mici comentarii) indicatorii și rezultatele obținute: cititori înscriși (activi), statutul lor social, vizite, împrumut la domiciliu, lectura în incinta sălii de lectură. Capitolul V cuprindea concluziile; ultimul, al VI-lea Capitol, prezenta bugetul anual cheltuit pe fiecare compartiment al structurii.

Capitolul I al raportului de activitate pe anul 1911, ca și a celor din 1877-1910 (fără nicio schimbare), cuprinde doar date referitoare la statutul ierarhic al bibliotecii și la componența de personal: nume, prenume și anul de angajare. La fel, conține date despre epitropi. În acest compartiment al raportului se scrie clar că „Biblioteca se află în subordinea Dumei orașenești, sub conducerea Primăriei Chișinău” (în rusă: «Кишиневская Городская Общественная Библиотека находится в ведении Городского управления»), avându-i ca epitropi (tutele, rus.: «попечитель») pe protoiereul N.V. Lașcov (din 1905) și pe locotenent-colonel K.P. Romanov (din 1909). Statul de personal includea 7 persoane: un bibliotecar – Daria Harjevski (din 1884); trei ajutoari de bibliotecar – M.I. Arionesco (din 1903), T.D. Lozinskaia (din 1903), V.N. Lebedeva (din 1909); trei paznici.

Epitropii se alegeau de către fondator pe un termen de patru ani. N.V. Lașcov era epitrop din 1905 – deci, de încredere, pentru că a fost ales pentru cel de-al doilea mandat. Protoiereul și omul de cultură N.V. Lașcov a publicat, în 1908, biografia lui Petre Draganov, pe care Iurie Colesnic o redă în prefața la volumul bibliografic *Bessarabiana: Ученая, литературная и художественная Бессарабия* (editată de BM „B.P. Hasdeu” în colecția *Bibliografie Basarabiana*), re-punând-o astfel în circuitul valorilor culturale

basarabene. N.V. Lașcov a mai scris o lucrare: *O sută de ani de la trecerea Basarabiei către Rusia* (1912). Se vehicula că era scrisă la comandă, ca toate publicațiile apărute în acel an. Dar mai știm că Lașcov a ajutat enorm BPOCh la constituirea colecțiilor, relațiilor și imaginii ei în rândurile chișinăuienilor. Iar episcopul K. Romanov a ajutat la rezolvarea problemei de extindere a spațiului de depozitare.

Capitolul II al raportului se numea „Sinteză generală”, în care se trecea în revistă activitatea anului respectiv: rezultatele, succesele și problemele cu care se confrunta instituția.

Apoi vin anexele: unele cu mici comentarii de una-două fraze, altele – fără, dacă se considera că titlul și conținutul tabelelor reflectă esența întocmirii lor. Comentariile din raport puneau accent pe rezultat sau pe problemă. Rapoartele au foarte multe tăblițe înserate, care urmăresc diverse fațete ale activității lunare, anuale, generale și în comparație cu anul precedent; sau aceleași subiecte în comparație cu alte compartimente: sala de lectură, împrumutul, biblioteca pentru copii; sau între domeniile cunoașterii, când este vorba de lectură, împrumut (autori, subiecte solicitate, subiecte satisfăcute sau completarea colecțiilor cu cărți, ediții periodice, carte rară și veche etc.). Tot aici sunt tabele cu autorii care au fost împrumutați cel mai mult, dar nu mai puțin de 10 ori. În topul preferințelor se aflau scriitorii tineri, scriitorii clasici ruși și străini. Iată câteva exemple: L. Tolstoi – 1233 de ori; A. Verbițkaia a fost solicitată de 667 / 800 de ori (prima cifră reflectă cererile din sala de lectură, a doua – la împrumut); A. Amfiteatrov – de 579 / 843 de ori; I. Turgheniev – 500; A. Cehov – 310; A.S. Pușkin – 240; A. Pisemski – 239; H. Sienkiewicz – 186; V. Nemirovici-Dancenco – 170; M. de Montaigne – 143; V. Jukovski – 141; *Biblia* – 46; N. Nekrasov – 30; F. Nietzsche – 24.

Era începutul secolului XX, oamenii căutau cunoștințe: dicționarul enciclopedic a fost solicitat de 932 de ori, iar culegerea *Знание* – de 1021 de ori. Dintre publicațiile periodice cele mai solicitate erau: *Современный мир*, *Театр и искусство*, *Русская мысль*, *Нива*, *Новый журнал для всех*, *Вестник Европы*, *Природа и люди*, *Весь мир* etc.

Anul 1911, pre-aniversar, a fost un an cu multe rezultate frumoase: s-au înscris la bibliotecă 5035 de chișinăuieni, înregistrând 98069 de vizite (cu 1300 mai mult ca în anul 1910) și au împrumutat 132072 de cărți, reviste, ziare (cu 17103 mai mult comparativ cu

anul 1910). Era anul care demonstra că chișinăuienii citesc, se interesează de noutățile din regiune și din lume, sunt curioși și învață.

Lectura se împărțea în „lectură ușoară” (beletristica, reviste și ziare de divertisment, povești ș.a.) și „lectură serioasă” (cărți din domeniile de cunoaștere, cărți științifice și de referință, din secția *Basarabiana* (în rusă: «Бессарабоведение»), cărți despre istoria, economia, jurisprudența Ținutului (Zemstvei). În anul de referință, lectura ușoară constituia 68%, iar cea serioasă – 32%. La fel, raportul atestă sporirea interesului față de reviste și ziare (cu 600 împrumuturi mai mult). Directorul Daria Harjevski, cu *satisfacție* (cuvântul ei) raportează că atât în sala de lectură, cât și la secția de împrumut a crescut lectura cărților pe următoarele domenii: științele naturii, medicină, istorie, artă; iar în sala de lectură sunt preponderent solicitate cărți din domeniul pedagogiei, jurisprudenței, lingvisticii, dar și manuale. Toate acestea, comentate și inserate în diverse tăblițe, mostre tipărite, diagrame și cartograme

(așa cum le numea Daria Harjevski sau cum se numeau ele la acea vreme în lexiconul profesional al timpului).

În 1911, a avut loc Primul Congres al bibliotecarilor din Rusia, care a recomandat deschiderea de biblioteci pentru copii sau a unor secții pentru copii în cadrul bibliotecilor publice orășenești. Însă acest lucru nu era imperativ și necesar Bibliotecii Publice a Orașului Chișinău, pentru că avea, mai întâi, secție pentru copii cu sală de lectură și împrumut și bibliotecă pentru copii în subordinea „A. Pușkin”).

Biblioteca semnalează micșorarea abonaților la împrumutul pentru copii și adolescenți din motivul că părinții nu-și asumau responsabilitatea pentru deteriorarea cărților de către copii și deoarece copiii din familiile nevoiașe sau copiii străzii, care nu aveau tutela responsabilă pentru ei, nu-și permiteau 1 rublă și 10 copeici pe lună pentru împrumutul cărților. Însă, chiar dacă numărul abonaților s-a micșorat, cererea de lectură s-a mărit cu 1855

față de anul precedent. Printre abonați majoritari erau elevii școlilor medii (422 de copii, dintre care 171 – din școlile populare și 273 – copii cu educație în familie). Bineînțeles că biblioteca regretă închiderea, în 1904, a sălii de lectură pentru copii și adolescenți¹. Însă bibliotecarii țineau pulsul lecturii pentru copii prin feedbackul adunat de la cititori (în rusă: «переспрос о прочитанной

¹ Închiderea sălii de lectură pentru copii cere explicații: în raportul pe anul 1911, se spune că s-a închis în 1904; în raportul pe anul 1912, se indică anul 1905 Rapoartele au fost întocmite de directoarea Daria Harjevski. Poate fi o greșeală de tipar?

книге») pentru o mai bună organizare a lecturii, dar și pentru o mai bună cunoaștere a opiniilor acestora privind cantitatea și calitatea colecției.

În 1911, a avut loc Primul Congres al bibliotecarilor din Rusia, care a recomandat deschiderea de biblioteci pentru copii sau a unor secții pentru copii în cadrul bibliotecilor publice orașenești. Însă acest lucru nu era imperativ și necesar Bibliotecii Publice a Orașului Chișinău, pentru că avea, mai întâi, secție pentru copii cu sală de lectură și împrumut și bibliotecă pentru copii în subordinea ei (din 1900, Biblioteca pentru copii „A. Pușkin”). Sala de lectură pentru copii a fost închisă temporar, a afirmat conducerea orașului, dar, de facto, au dat-o sub așa-numita „cameră a prezenței militare” (în rusă: «комната военного присутствия»). Dar asta n-a însemnat că fondatorul nu căuta posibilitatea extinderii spațiului.

În 1911, Primăria Chișinăului a delegat-o pe Daria Harjevski să reprezinte BPOCh la Primul Congres al bibliotecarilor din Rusia. Pentru Daria Harjevski, cu o experiență de 27 de ani în administrarea BPOCh (avea pe atunci 49 de ani), aceasta a fost cea mai potrivită ocazie de a demonstra rezultatele obținute de Biblioteca Publică a Orașului Chișinău: cataloage pe fișe, cataloage tipărite, tipizate de bibliotecă, tehnici noi de organizare a proceselor bibliotecare. Ea a folosit tribuna congresului pentru a demonstra și a promova rezultatele, succesele, inovațiile bibliotecii pe care o conducea. D. Harjevski a pus în discuție problema îndrumării lecturii copiilor și a propus constituirea unei reviste de specialitate care ar găzdui discuții, modele de urmat, practici inovatoare.

Biblioteca anului 1911 era o bibliotecă inovatoare. Unul din aspectele inovaționale a fost constituirea cataloagelor sistematice-alfabetice a sălii de lectură, a secției împrumut, a Bibliotecii pentru copii „A. Pușkin”. Inovatoare era și familiarizarea cititorilor cu utilizarea cataloagelor tipărite a bibliotecii, cât și a celor pe fișe (un fel de educație a culturii informației). Pentru a veni în ajutor copiilor și pentru a spori împrumutul cărților, biblioteca utiliza diverse publicații de recomandare (programe de lectură elaborate de pedagogi). În anul de referință, a fost utilizat programul de lectură „Ce să citească elevii școlilor medii despre istorie” elaborat de N. Pokotilov. Bibliotecarii l-au tipărit în mai multe exemplare, în care au indicat secția din catalog, numărul de inventar al cărții recomandate și îl ofereau elevilor. Titlurile pe care nu le aveau

din acest program le achiziționau și *imediat* (cuvântul din raportul Dăriei Harjevski) le catalogau, adăugând datele de identificare în

acel program. Biblioteca folosea cam aceleași legi ale lui S.R. Ranganathan,

Biblioteca anului 1911 era o bibliotecă inovatoare. Unul din aspectele inovaționale a fost constituirea cataloagelor sistematico-alfabetice a sălii de lectură, a secției împrumut, a Bibliotecii pentru copii „A. Pușkin”. Inovatoare era și familiarizarea cititorilor cu utilizarea cataloagelor tipărite a bibliotecii, cât și a celor pe fișe (un fel de educației a culturii informației).

deși încă nu erau elaborate pentru copii: cărțile sunt pentru a fi citite; fiecărui copil – cartea sa; fiecărei cărți – copilul său; economisește timpul cititorului; biblioteca e un organism în creștere. Ceea ce era aproape identic cu versiunea modernă elaborată de Asociațiile Bibliotecilor din America și Marea Britanie: biblioteca servește omenirea; respectăm orice formă de reprezentare a cunoștințelor; utilizăm inteligent tehnologiile informaționale

pentru a crea servicii noi; promovăm accesul deschis la cunoștințe; onorăm trecutul, însă creăm viitorul. Alte vremuri, alt limbaj, dar același scop!

În 1911, colecția bibliotecii s-a lărgit cu 2454 de exemplare, dintre care 340 au fost donate de către instituțiile locale și străine: universitățile din Harkov și Novorossiisk, Institutul Agricol, Muzeul Rumeanțev din Moscova, Școala de comerț din Chișinău, Lombardul din Chișinău, Spitalul pentru copii din Chișinău, Biblioteca publică a evreilor din Soroca, redacțiile unor ziare și reviste ș.a. La 1 ianuarie 1912, colecția avea 60274 de exemplare de cărți, broșuri, reviste, ziare și hărți.

Ca să vă dați seama cine le citea, iată câteva date:

Sala de lectură: în 1911, biblioteca a emis 2717 de bilete (permise) pentru sala de lectură (2092 bărbați și 625 femei);

După statut / titlul social, în componența celor 2717 de cititori intrau: clerici – 4 persoane; dvoreni – 153; militari – 11; negustori – 40; țărani – 94; mic-burghezi – 981; persoane care nu au indicat statutul lor social – 442;

După ocupație: elevi – 837; studenți – 176; învățători – 133; medici – 77; funcționari – 464; comercianți – 72; meșteșugari – 77; profesii libere – 48; alte ocupații cu prezență foarte mica;

După apartenență religioasă: creștini – 38,8%; iudei – 61,2% (este firesc să ne întrebăm dacă datele prezentate sugerează că în Chișinău nu exista nici un reprezentant al altor confesii).

În 1911, sala de lectură a fost deschisă pentru public 303 zile. În medie, pe parcursul anului, fiecare cititor a vizitat biblioteca de 16 ori. Cei 2717 de cititori au citit 73343 de cărți, reviste și ziare. În medie, zilnic se ofereau 242 de cărți, pe cap de cititor revenind 26,9 de împrumuturi. În anul de referință, s-au înregistrat 9684 de cereri neonorate (urmăreau și acest aspect pentru remedieri *imEDIATE*).

Secția împrumut: împrumutul la domiciliu a fost deschis pentru public 256 de zile; cărțile au fost împrumutate de 2318 chișinăuieni (mai mult ca în anul 1910); suma depusă la casa Primăriei pentru cauțiuni de lectură, penalități, bilete, deteriorare sau pierdere a cărților a constituit 2570 de ruble și 22 de copeici; suma totală pentru cauțiune (în rusă: «залог») a constituit 3183 de ruble depozitate la Banca Orășenească a Chișinăului.

Biblioteca pentru copii „A. Pușkin”: a fost deschisă 256 zile; a înregistrat 866 de abonați; 21274 de vizite; 22789 de cărți împrumutate, dintre care beletristică – 12368 (mai mult de jumătate din împrumut! – L.K.), geografia – 2520; istoria – 2718, povești – 883; în medie, zilnic se împrumutau 89 de cărți; indicele de lectură – 26,3 per cititor; 584 permise cu plată, premise gratuite – 39.

Curiozități: încă din 1900, biblioteca se adresa fondatorului său pentru a rezolva problema dezinfecției cărților, solicitând cumpărarea unui aparat de dezinfectare. În demersul anului 1911, a fost indicat că aparatele de dezinfecție s-au ieftinit atât de mult că n-ar fi o dificultate să cumpere unul. Astfel, au obținut promisiunea că problema se va rezolva, când vor amenaja o cameră specială pentru dezinfecție.

Au fost scoase din colecție 92 de cărți (pierdute de cititori în sumă de 174 ruble și 50 de copeici); pe criteriul „depășite moral” au fost scoase 21 de volume; au fost scoase din circuit, conform Circularii de Stat (în rusă: «роснадзор»), 66 de cărți.

Probleme: biblioteca semnala problema cu umiditate la subsol, unde erau stocate edițiile periodice, dar conducerea locală nu a întreprins nicio acțiune. Oricâte activități întreprindea biblioteca pentru cultura cărții și lecturii, vandalismul (termen utilizat în raport) rămânea în fruntea problemelor de deteriorare a cărților. Suma penalităților pentru deteriorarea cărților a crescut, față de 1910, cu peste 250 de ruble.

Citind rapoartele și studiind documentele de epocă, tot mai mult observăm similitudini cu problemele de astăzi ale Bibliotecii

noastre: lipsa spațiilor pentru extinderea serviciilor, incomoditatea arhitecturii interne, problema de depozitare a patrimoniului informațional, problema amenajării și utilizării subsolului și podului (destul de generos pentru diversificarea multor activități: cursuri, cluburi, cenacluri, studiouri de artă plastică, muzică, teatru etc.). „Istoria se răzbună pe cei care nu o cunosc...”, zicea Florin Rotaru, istoric, ctitorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu” (1992-2017), director al Bibliotecii Metropolitane București (2003-2017). „Istoria se re-

Citind rapoartele și studiind documentele de epocă, tot mai mult observăm similitudini cu problemele de astăzi ale Bibliotecii noastre: lipsa spațiilor pentru extinderea serviciilor, incomoditatea arhitecturii interne, problema de depozitare a patrimoniului informațional, problema amenajării și utilizării subsolului și podului.

petă pentru acei care nu contribuie și nu adaugă nimic la ea...” Oare istoria noastră se repetă sau se răzbună?

În 1902, BPOCh nu și-a sărbătorit aniversarea de 25 de ani. Trecea în spațiul nou, în clădirea Primăriei, la Pasaj, după cum a promis primarul de Chișinău Carol Schmidt în primul său an de mandat (1877), oferindu-i cel mai bun local din istoria ei în ultimul său an de mandat (1903).

Nu și-a sărbătorit nici 35 de ani, în 1912... Erau alte evenimente care au împins aniversarea bibliotecii la marginea intereselor conducerii Basarabiei care sărbătorea un centenar de stăpânire rusă.

Nu și-a sărbătorit nici 50 de ani, în 1927, fiind în totalitate rusificată, se afla într-un proces de românizare (personalul, colecția).

Nici 60 de ani, 1937: se renova localul, se româniza colecția.

Nici 65 de ani, în 1941, fiind bombardată...

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” împlinește 145 de ani... și iarăși e război...

Revenim cu aniversarea de 35 de ani mai detaliat și cu mai mult optimism în numărul următor al revistei *BiblioPolis*.

Referințe bibliografice:

1. BALMUȘ, Pavel. Biblioteca Publică din Chișinău, „văzută” de către Z.C. Rally-Arbore și C. Stere. In: *Magazin Bibliologic*. 1997, nr. 2-3, p. 6. ISSN 1857-1476.
2. BEZVICONNĂI, Gh. Femeia Basarabeană. In: *Din trecutul nostru*. 1934, nr. 11-12, pp. 37-38.
3. IȘAEV, Maria. *Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hasdeu” (1877-2002). Etape, contexte, conexiuni și incursiuni istorice*. Chișinău: Colograf-com, 2002. 248 p. ISBN 9975-9710-4-0.

4. ГАНЕНКО, П. *История Кишиневской публичной библиотеки (1830-1917 гг.)*. Кишинэу: Картя молдовеняскэ, 1966, с. 55-58.
5. ЛАШКОВ, Н.В. *Юбилейный сборник города Кишинева (1812-1912)*. Ч. 1. Кишинев, 1914, с. 141-157.
6. *Обзор деятельности Кишиневского управления за 1909-1912 гг.* Кишинев: Типография Бессарабской жизни, 1913, с. 59.
7. ХАРЖЕВСКАЯ, Дарья. *Отчет Кишиневской Общественной Библиотеки за 1912 г. (35-й год существования)*. Кишинев: [S. n], 1913. 55 с.

PORTRETUL DARIEI HARJEVSCHI ÎN PUBLICISTICA VREMII

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
directorul general al BM „B.P. Hasdeu”*

Niciodată nu aş fi bănuir că o simplă coincidenţă a numelui meu de familie ar putea să mă conecteze mai strâns de viitoarea mea profesie sau m-ar apropia de una dintre cele mai remarcabile instituţii culturale din Chişinău, precum este Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Sau, şi mai simplu, mi-ar trezi un interes pentru cercetare. Desigur, această curiozitate e legată de cunoaşterea vieţii şi activităţii Dariei Harjevschi, cea care a dirigit timp de 40 de ani cu multă pasiune şi profesionalism Biblioteca Publică Oraşenească din Chişinău. Cea care, alături de Primarul de Chişinău, Carol Schmidt, a izbutit să efectueze modernizarea bibliotecii şi europenizarea Chişinăului.

Având acelaşi nume de familie, mi-a stârnit această dorinţă de studiu încă în studenţie. Se întâmpla prin 1995-1996, atunci când Ion Madan, conferenţiar universitar, la Catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională a Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării din cadrul Universităţii de Stat din Moldova, la cursul de „Istoria cărţii” destinat studenţilor an. II, mi-a lansat provocarea de a scrie teza de an despre Daria Harjevschi. Desigur, am acceptat cu multă deschidere, reuşind să scriu prima teză de an. Fireşte, era scrisă de mână, dar am cuprins în acea teză reuşitele acestei remarcabile femei de cultură, care a adus inovaţia în biblioteca publică a oraşului, dar şi iniţiativele ce au făcut-o cunoscută peste hotarele Basarabiei. Cu naivitate studenţească, lucrarea purta stilul vremii, cele mai importante realizări ale distinsei directoare